ODAM SAVDOSI JINOYATINI BARTARAF ETISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI

Abdulxaqov Yahyojon Artiqbayevich

IIV Tergov departamenti boshligi

Yuridik fanlari bo'yicha Falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya: Odam savdosi inson huquqlarining eng qo'pol buzilishi va jiddiy global muammo bo'lib qolmoqda. Ushbu jinoyatga qarshi kurashish ko'p qirrali muammolarga qarshi turishni o'z ichiga oladi, jumladan, kam ma'lumot berish va uni aniqlashdan tortib odam savdosining transmilliy tabiatigacha. Ushbu insho odam savdosiga qarshi kurashda duch keladigan murakkab muammolarni o'rganadi va ushbu keng tarqalgan jinoyatni yaxlit nuqtai nazardan hal qilish uchun samarali echimlarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: Odam savdosi, jinoyat, huquqbuzarlik, qonunchilik, xalqaro munosabatlar, muammolar va yechimlar.

Odam savdosiga qarshi kurashning asosiy muammosi jinoyatlar to'g'risida yetarlicha ma'lumot berilmasligi va qurbonlarni aniq aniqlashning qiyinligidir. Qo'rquv, majburlash va huquqni muhofaza qilish organlariga ishonchsizlik odam savdosi hodisalari to'g'risida yetarlicha ma'lumot berilmasligiga yordam beradi. Bundan tashqari, odam savdosi qurboni bo'lgan shaxslar qonuniy sanoatda yashiringan bo'lishi mumkin, bu esa huquqni muhofaza qilish organlariga ularni aniqlash va qutqarishni qiyinlashtiradi.

Odam savdosining transmilliy tabiati huquqni muhofaza qilish bo'yicha samarali harakatlarga jiddiy to'siq bo'lmoqda. Odam savdosi bilan shug'ullanuvchilar yurisdiksiyalar bo'ylab g'ovakli chegaralar va huquqiy tafovutlardan foydalanib, jazosiz ishlaydilar. Transmilliy tergovlarning murakkabligi, xalqaro hamkorlik zarurati va turli huquqiy tizimlar odam savdogarlarini jinoiy javobgarlikka tortish va jinoiy tarmoqlarni yo'q qilish uchun jiddiy to'siqlar keltirib chiqaradi.

Jabrlanuvchilar bilan hamkorlikni ta'minlash va sud jarayoni davomida ularning himoyasini ta'minlash jiddiy muammolarni keltirib chiqaradi. Jabrlanuvchilar ko'pincha huquq-tartibot idoralari bilan hamkorlik qilishda qasos olish qo'rquvi, til to'siqlari va immigratsiya maqomi bilan bog'liq muammolar kabi katta to'siqlarga duch kelishadi. Jabrlanuvchilarning xavfsizligi va xavfsizligini ta'minlash va ularning tergovda faol ishtirokini rag'batlantirish huquqiy, amaliy va axloqiy mulohazalarning nozik muvozanatini talab qiladi.

Moliyaviy va insoniy resurslarning etarli emasligi odam savdosiga qarshi samarali choralar ko'rishga to'sqinlik qiladi. Huquqni muhofaza qilish organlari va nodavlat tashkilotlarda odam savdosi bilan bog'liq holatlarning murakkabligini adekvat ravishda hal qilish uchun zarur bo'lgan tajriba, o'qitish va ixtisoslashgan kadrlar yetishmasligi mumkin. Bundan tashqari, jabrlanuvchilarni qo'llab-quvvatlash xizmatlari va oldini olish bo'yicha sa'y-harakatlarni cheklangan moliyalashtirish odam savdosiga qarshi keng qamrovli tashabbuslarni amalga oshirishga to'sqinlik qiladi.

Odam savdosiga qarshi kurash yechimlari. Odam savdosiga qarshi samarali kurashish uchun huquq-tartibot idoralari doimiy o'qitish va salohiyatni oshirishga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Ixtisoslashtirilgan dasturlar jabrlanuvchiga yo'naltirilgan tergov usullariga, odam

savdosi dinamikasiga, odam savdosi holatlarini faol aniqlashga va tegishli manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilishga qaratilishi kerak. Bundan tashqari, inson resurslari va odam savdosini tergov qilishga qaratilgan maxsus bo'linmalarga investitsiyalar huquqni muhofaza qilish bo'yicha sa'y-harakatlarni kuchaytirish uchun juda muhimdir.

Odam savdosiga qarshi kurashda jabrlanuvchiga yo‘naltirilgan yondashuvni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Har tomonlama qo'llab-quvvatlash xizmatlarini taqdim etish, jumladan, boshpana, sog'liqni saqlash, huquqiy yordam va psixologik maslahatlardan foydalanish jabrlanuvchilarga huquq berish va ularning tergovda ishtirokini rag'batlantirish uchun juda muhimdir. Bundan tashqari, huquqni muhofaza qilish organlarida jabrlanuvchi guvohlari bo'yicha ixtisoslashtirilgan bo'linmalarni tashkil etish jabrlanuvchilarni himoya qilish va hamkorlikni kuchaytirishi mumkin.

Milliy va xalqaro miqyosda odam savdosiga qarshi samarali kurashish uchun qonunchilik bazasini mustahkamlash zarur. Bu odam savdosiga qarshi mustahkam qonunlarni qabul qilish va amalga oshirish, yurisdiktsiyalar bo'ylab huquqiy standartlarni uyg'unlashtirish va transmilliy odam savdosi tarmoqlariga qarshi kurashish uchun xalqaro hamkorlikni osonlashtirishni o'z ichiga oladi. Ikki tomonlama va ko'p tomonlama kelishuvlar, axborot almashish mexanizmlari va huquqni muhofaza qilish organlarining birgalikdagi operatsiyalari transchegaraviy odam savdosiga qarshi kurashda muhim ahamiyatga ega.

Jamiyatlarni jalb qilish va jamoatchilik xabardorligini oshirish odam savdosiga qarshi kurashning muhim tarkibiy qismidir. Aloqa dasturlari, ta'lim tashabbuslari va media kampaniyalari odamlarga odam savdosi belgilarini aniqlash va shubhali harakatlar haqida xabar berish imkoniyatini berishda muhim rol o'ynaydi. Jamiyat hamkorligi qurbonlar uchun qulay muhit yaratadi va odam savdosining oldini olish va unga qarshi kurashish bo‘yicha ommaviy sa’y-harakatlarni kuchaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, odam savdosiga qarshi kurash ko'p qirrali muammolarga to'la bo'lib, kam hisobot berish va transmilliy murakkablikdan jabrlanuvchilarni himoya qilish va hamkorlikni ta'minlashgacha. Odam savdosiga qarshi kurashish sa'y-harakatlari yaxlit, muvofiqlashtirilgan va moslashuvchan bo'lishi kerak, bunda odam savdosining zaif shaxslar va jamoalarga ta'sirini samarali oldini olish, jinoiy javobgarlikka tortish va yumshatish uchun bir qator strategiyalarni o'z ichiga olishi kerak. Faqat barqaror fidoyilik, jamoaviy harakatlar va inson huquqlariga sodiqlik bilan sodiqlik orqali jamiyat haqiqatan ham odam savdosi illatiga qarshi turishi va uni yo'q qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ortiqov, A. (2023). ODAM SAVDOSI VA MAJBURIY MEHNAT-INSONIYAT UCHUN ULKAN MUAMMO. Молодые ученые, 1(13), 192-195.
2. Davronov, D. (2022). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ODAM SAVDOSI JABRLANUVCHILARI HUQUQLARINI HIMOYA QILISHNING TASHKILIY-HUQUQIY ASOSLARI. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 96-101.
3. Dilarom, M. (2023). ODAM SAVDOSI JABRDIYDALARIGA KORREKSION TA’SIR K‘RSATISHDA TRENING MASHG’ULOTLAR AHAMIYATI. Innovations in Technology and Science Education, 2(13), 165-172.